

3. Оцінка показників фізичної підготовленості дівчат експериментальної групи від початку до кінця експерименту достовірно покращилися у 3-х тестах, у контрольній групі покращення спостерігалось лише в одному тесті (стрибки через скакалку).
4. У показниках фізичного розвитку дівчат експериментальної групи відбулась тенденція до змін в об'ємі талії та стегон. У контрольній групі дівчат показники фізичного розвитку в кінці експерименту не мали вірогідних відмінностей.
5. Заняття фітнесом покращили рівень фізичного стану, фізичної підготовленості і фізичного розвитку дівчат віком 10-12 років за показниками інтегральної оцінки і можуть бути рекомендовані для покращення фізичного стану організму та обґрунтування оздоровчих занять з учнями загальноосвітніх шкіл.

Подальші дослідження будуть спрямовані на вивчення впливу колового тренування на показники серцево-судинної і дихальної систем дівчат різних вікових груп.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гордеев Г.В. Аэробика. Фитнес. Шейпинг / Г.В. Гордеев. – М.: Вече, 2001. – 280 с.
2. Булатова М.М. Современные физкультурно-оздоровительные технологии в физическом воспитании / М.М. Булатова, Ю.А. Усачов. – К.: Олимпийская литература, 2003. – С. 374-377.
3. Купер К. Аэробика для хорошего самочувствия / А. Купер. – М.: Физкультура и спорт, 1989. – 224 с.
4. Хоули Э.Т. Оздоровительный фитнес / Э.Т. Хоули, Б.Д. Френкс. – К.: Олимпийская литература, 2000. – С. 246-249.
5. Одинцова И.Б. Аэробика и фитнес / И.Б. Одинцова. – М.: Эксмо. 2002. – 384 с.
6. Ростова В.А. Оздоровительная аэробика / В.А. Ростова, М.О. Ступкина. – М.: Физкультура и спорт, 2003. – 156 с.
7. Дубогай О.Д. Система визначення індивідуального рівня адаптаційних фізичних можливостей дитини / О.Д. Дубогай. – К.: Оріяни, 2004. – С. 820.

УДК 796.322:061(477)

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТРАНСФЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ УКРАЇНИ

Черненко А.Є., ст.викладач, *Сердюк Д.Г., ст.викладач

Запорізький національний технічний університет,

* Запорізький національний університет

У роботі проаналізовано особливості побудови та функціонування механізму трансферного ринку футболістів України. Результати дослідження дозволяють констатувати, що основні документи ФФУ, ПФЛ, які регламентують трансферну та кадрову політику, максимально наближені до вимог UEFA. Але виявлені і певні відмінності в підході до вирішення цих питань в українських і зарубіжних клубах, які не завжди є позитивними для розвитку українського футболу.

Ключові слова: футбол, трансфер, гравці, легіонери, команда, продаж, оренда, клуб, професіонал.

Черненко А.Е., СЕРДЮК Д.Г. АНАЛИЗ ОСОБЕННОСТЕЙ ТРАНСФЕРНОЙ ПОЛИТИКИ ФУТБОЛЬНЫХ КЛУБОВ УКРАИНЫ / Запорожский национальный технический университет, *Запорожский национальный университет, Украина.

В работе проанализированы особенности построения и функционирования механизма трансферного рынка футболистов Украины. Результаты исследования позволяют констатировать, что основные документы ФФУ, ПФЛ, регламентирующие трансферную и кадровую политику, максимально приближены к требованиям UEFA. Но выявлены и определенные отличия в подходе решения этих вопросов в украинских и зарубежных клубах, которые не всегда положительны для развития украинского футбола.

Ключевые слова: футбол, трансфер, игроки, легионеры, команда, продажа, аренда, клуб, профессионал.

Chernenko A., Serdyuk D. ANALYSIS OF THE FEATURES OF THE TRANSFER POLICY OF UKRAINIAN FOOTBALL CLUBS / Zaporizhzhya national technical university, *Zaporizhzhya national university, Ukraine.

Have been analyzed features of construction and functioning of the mechanism of the transfer market of football players in Ukraine. The results of the study lead to the conclusion that the main documents FFU, PFL governing the shuttle and personnel policies, as close as possible to the requirements of UEFA. But revealed certain differences in approach of addressing these issues in the Ukrainian and foreign clubs, which are not always positive for the development of Ukrainian football.

Key words: football, transfers, players, legions, team, sale, rental, club professional.

ВСТУП

Професійний спорт у Європі має ряд особливостей, пов'язаних з історичними традиціями і концепціями його розвитку в окремих країнах, різним ставленням до нього держави, з іншим підходом до підготовки спортсменів-професіоналів і відбору їх у команди, з фінансуванням професійного спорту.

Міжнародна федерація футбольних асоціацій - одна з найбагатших і відоміших у світі, що пояснюється, з одного боку, величезною популярністю футболу в багатьох кутках нашої планети як виду спорту і видовища, а з іншого - добре налагодженою організаційною системою проведення змагань, тісними взаємовигідними діловими зв'язками з телебаченням і рекламодавцями [5]. Для чіткого регулювання всіх нормативно-правових і організаційних питань були організовані FIFA (всесвітня футбольна асоціація), UEFA (європейська футбольна асоціація), ФФУ (федерація футболу України) і ПФЛ (професійна футбольна ліга України).

Найбільша стаття прибутків у футбольному бізнесі – це продаж та оренда гравців іншими клубами. Трансферний ринок та трансферний список – розповсюджені терміни професійного сленгу, які використовують по відношенню до віртуальних ринків, на яких футболісти вважаються досяжними для передачі в клуби з метою їх комерційного використання. При цьому футболіст підписує особистий контракт, у якому обумовлюється термін, впродовж якого він буде захищати кольори цієї команди, а також заробітна платня, преміальні, бонуси та обов'язки сторін. Вартість гравця часто залежить не від об'єктивної оцінки його гри, а від того, на яку ціну домовляться між собою представники клубів.

Трансфери проводяться в період літнього та зимового міжсезоння. У всіх європейських країнах літнє трансферне вікно відкрито з 1 червня до 31 серпня, а зимове – з 1 до 31 січня. У цей час проходять переговори з футболістами та укладаються контракти. Результати вдалих переходів одразу потрапляють у таблиці трансферів [3, 4].

Слід зазначити, що цей вид прибутків не стабільний, оскільки кожного сезону неможливо продавати чи віддавати гравців в оренду на суму, яка дорівнює минулому сезону. Вартість гравця середнього рівня в Українській Прем'єр-лізі експерти визначають на рівні 300-400 тис. євро. Існує схема підвищення вартості гравця, яка працює виключно для відомих титулованих футбольних клубів: покупка гравця за

мінімальну вартість; гравець перебуває в клубі 1-2 роки, входить до стартового складу; продаж гравця за максимально можливу суму. На практиці це означає, що ФК купують гравця за мінімальну суму, а за час перебування в складі команди вартість зростає в декілька разів за рахунок статусу спортивної організації, після чого оформляється контракт на продаж в інший клуб [6].

Конкурентна стратегія поведінки спортивних клубів на трансферному ринку запропонована А. Дмитрієвим. У цілому ж досліджень, які відображають особливості трансферної політики та взаємозв'язок її з успішністю виступів українських футбольних клубів, не достатньо.

Практична значущість цієї роботи незаперечна, оскільки результати можуть бути використані функціонерами, тренерами, гравцями у своїй роботі.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Перед дослідженням була поставлена мета – визначити особливості структури трансферних стосунків і кадрової політики футбольних клубів Прем'єр-ліги України.

З урахуванням поставленої мети під час дослідження основним методом досліджень був визначений метод збору ретроспективної інформації, який здійснювався в таких формах: огляд літературних джерел по темі дослідження; аналіз нормативно-правових документів UEFA, ФФУ, ПФЛ, що регламентують їхню роботу; пошук і обробка доступної інформації у всесвітній комп'ютерній мережі ІНТЕРНЕТ; опитування і співбесіда тренерів, адміністраторів, спортивних функціонерів – провідних фахівців у галузі сучасного футболу.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У результаті аналізу статутних, засновницьких і таких, що регламентують діяльність UEFA, ФФУ і ПФЛ документів, ми мали можливість констатувати таке.

Усі основні нормативно-правові документи, що визначають діяльність ФФУ і ПФЛ України були складені відповідно до засадничих документів UEFA, а саме, Статутом і Регламентом.

Необхідно так само відзначити, що чемпіонат України проводиться в трьох лігах: Прем'єр-ліга (має назву з сезону 2008/09 р.р.), перша і друга. Найбільш жорсткі вимоги висуваються до клубів, команди яких беруть участь у чемпіонаті України Прем'єр-ліги. На наш погляд, це пояснюється тим, що саме ці команди виборють право брати участь у європейських кубках і без дотримання вимог UEFA це буде не можливо.

Проводячи аналіз структури кадрової політики вітчизняних і зарубіжних клубів, яка заснована на Регламентах ФФУ, ПФЛ і UEFA відповідно, ми змогли відзначити таке.

Кадрова політика провідних українських клубів, що претендують на місце в трійці призерів Національного чемпіонату, більш схожа на західні зразки організації клубу. Клуб очолює Президент, що визначає основні напрями кадрової, трансферної і фінансової політики клубів [1, 2, 4]. У цьому випадку, головний тренер не є визначальною фігурою у взаєминах гравців з клубом і навпаки. Даний факт є найбільш характерною особливістю саме для зарубіжних клубів (Західна Європа). Отже, ми дійшли до висновку, що ключовою фігурою в структурній організації провідних клубів є генеральний менеджер, тобто Президент, що має найбільший вплив на розподіл пріоритетів і у внутрішній, і в зовнішній політиці клубу.

У той же час у більшості українських клубів спостерігається паритет (рівноправ'я) при розподілі обов'язків між Президентом і головним тренером. Це виражається, перш за

все, у відсутності чітких розмежувань управлінських функцій, між такими поняттями, як «керівництво командою» і «керівництво клубом».

Важлива особливість національної першості - кардинально змінилася система переходів гравців з клубу в клуб. ПФЛ відмовився від дозвільного принципу на користь принципу реєстрації. Тепер якщо три зацікавлені сторони - гравець, клуб, де він виступає і клуб, куди гравець хоче перейти, - приходили до консенсусу, Федерація вносила прізвище гравця до заявки його нового клубу, не цікавлячись меркантильною стороною справи, оскільки сума компенсації футболіста тепер визначалася лише двосторонньою угодою команд. Розписаний був і варіант, при якому консенсус не відбувся. У нових умовах українські команди могли запрошувати футболістів з-за кордону лише в тому випадку, якщо була згода відповідної федерації. І стосувалася вона в першу чергу гравців з Росії та інших країн СНД. Із російським футбольним союзом наша федерація встановила нормальні ділові стосунки і підтримує постійний контакт. Останніми роками було введено ще одну новину: якщо в гравця закінчується термін контракту, то керівництво клубу не має жодних прав і претензій на цього гравця, тобто гравець стає «вільним агентом» і сам обирає, де йому продовжувати кар'єру [4]. Це нововведення зменшило кабальні умови попередніх контрактів, за умовами яких навіть після закінчення терміну дії контракту гравець ще цілий рік перебував у власності клубу або керівництво іншого клубу повинне було виплатити компенсацію за гравця, якого придбало. Таке трактування умов контракту відповідає вимогам UEFA.

Оскільки трансферна політика клубу, пов'язана з купівлею – продажем гравців, залежить від вирішення головного керівника, така неузгодженість наводить до певних «перекосів» в одну або іншу сторону. Наприклад, в останні роки в українських клубах склалася парадоксальна ситуація. У наявності відсутність чітко вираженої трансферної політики, яка призвела до продажу перспективних гравців, підготовлених власними фарм-клубами і вихованих у традиціях основної команди майстрів.

У той же час, придбана велика кількість іноземних гравців, так званих «легіонерів», чий ігрові і функціональні кондиції знаходяться, частенько, на рівні набагато нижчому, ніж проданих гравців і не виправдовують вкладених коштів, з точки зору спортивного результату. У сезоні 2012/2013 р.р. найменша кількість заявлених «легіонерів» у складі команди Прем'єр-ліги «Іллічівець» (м. Маріуполь) – 3 гравці (табл. 1).

Найбільшу кількість «легіонерів» ми спостерігаємо в складі одразу трьох команд Прем'єр-ліги: донецького «Шахтаря», харківського «Металіста», донецького «Металурга» - по 13 гравців. 11 іноземних гравців у складі київського «Динамо». По 10 гравців у складах команд «Дніпро» (м. Дніпропетровськ) та луцької «Волині». 9 гравців - «легіонерів» у складі команд «Чорноморець» (м. Одеса) та «Говерла» (м. Ужгород), по 8 – у львівських «Карпатах», київському «Арсеналі» та луганській «Зорі». По 7 іноземних гравців ми спостерігаємо у складах команд «Кривбас» (м. Кривий Ріг) та симферопольської «Таврії». 6 та 4 «легіонери» заявлені за команди Прем'єр-ліги «Металург» (м. Запоріжжя) та «Ворскла» (м. Полтава) відповідно. Проводячи аналіз результатів виступів команд і у Чемпіонаті України, і на міжнародній арені, ми не можемо чітко виявити залежність між кількістю «легіонерів» і успішними результатами виступів команд. Але позитивні тенденції у підвищенні рівня майстерності іноземних гравців очевидні.

У сезоні 2012/2013 р.р. загальна кількість «легіонерів» у командах Прем'єр-ліги складає 139 гравців.

Наплив «легіонерів» почався з першого Чемпіонату незалежної України і з роками стає більш істотним (таблиці 2, 3).

Таблиця 1 - Розподіл «легіонерів», які беруть участь у складах команд Прем'єр-ліги сезону 2012/2013 р.р.

№ п/п	Назва клубу	Кіл-ть «легіонерів»
1.	«Шахтар» (м. Донецьк)	13
2.	«Металіст» (м. Харків)	13
3.	«Металург» (м. Донецьк)	13
4.	«Динамо» (м. Київ)	11
5.	«Дніпро» (м. Дніпропетровськ)	10
6.	«Волинь» (м. Луцьк)	10
7.	«Чорноморець» (м. Одеса)	9
8.	«Говерла» (м. Ужгород)	9
9.	«Карпати» (м. Львів)	8
10.	«Арсенал» (м. Київ)	8
11.	«Зоря» (м. Луганськ)	8
12.	«Кривбас» (м. Кривий Ріг)	7
13.	«Таврія» (м. Сімферопіль)	7
14.	«Металург» (м. Запоріжжя)	6
15.	«Ворскла» (м. Полтава)	4
16.	«Іллічівець» (м. Маріуполь)	3
Всього		139

З таблиці 2 видно, що найбільша кількість «легіонерів» приїжджає з Європи (783 чоловіки), починаючи з 1992 р. Але рідко коли українські клуби набувають дійсно класних і відомих гравців. Це свідчить про те, що в нашій трансферній політиці для основної кількості клубів головне придбати «легіонерів» з метою одноразової грошової вигоди для окремих функціонерів. А в насправді професійних клубах Західної Європи думають про майбутніх, таких, що в декілька разів перевищують витрати на покупку гравця, прибутках (трансляції матчів, реклама, атрибутика і так далі). Взагалі, за час проведення національного Чемпіонату України в іграх брали участь 1005 «легіонерів».

Таблиця 2 - Реєстр легіонерів Чемпіонатів України 1992 – 2013 р.р. по континентах

№ п/п	Континент	Дебют	К-ть гравців у сезоні 2012/2013 р.р.	Загальна к-ть гравців
1.	Європа	1992	84	783
2.	Південна Америка	1996	41	114
3.	Африка	1995	14	73
4.	Азія	1992	-	23
5.	Північна Америка	2005	-	2
Всього			139	1005

Усе вище перераховане дозволяє зробити висновок про різницю мотивації при підході до вирішення питань кадрової і трансферної політики в українських і зарубіжних клубах з високорозвиненою інфраструктурою управління клубом.

Правила UEFA свідчать, що в заявці кожної професійної команди з 25 гравців повинно бути мінімум 4 місцеві вихованці, і ця кількість щороку повинна збільшуватися [3].

Настільки сильного засилля «легіонерів» у нашому Чемпіонаті доки не спостерігається, тому рішенням ФФУ було введено обмеження кількості іноземців в одному матчі до семи чоловік. Якщо в матчі одночасно на полі в складі однієї команди перебувала більша кількість футболістів-легіонерів, ніж це визначено в Регламенті, команді зараховується технічна поразка (0:3), команді-суперниці – технічна перемога (3:0), а до клубу застосовуються дисциплінарні санкції. Якщо різниця м'ячів більша або дорівнює трьом на користь команди, якій буде зараховано технічну перемогу, – рахунок матчу залишається незмінним [4].

Одні вважають, що це сприятиме підвищенню рівня майстерності українських футболістів, рівня національного чемпіонату і тим самим підвищенню рівня гри національної збірної команди.

Незважаючи ні на що, дуже багато противників в обмеженні кількості «легіонерів», які вважають, що цим положенням утискаються права людини.

Починаючи з сезону 2012/2013 р.р., вводиться обов'язкова мінімальна кількість футболістів, «підготовлених у структурі клубу», у заявочному Списку А. Впровадження правила стосовно футболістів, підготовлених у структурі клубу, відбувається паралельно з обмеженням Списку А заявкового листа команд з сезону 2012/2013 р.р. і надалі до 25 прізвищ футболістів. Мінімальна кількість футболістів, «підготовлених у структурі клубу», у Списку А повинна поступово впроваджуватися таким чином: сезон 2012/2013 - 4 футболісти, «підготовлені у структурі клубу»; сезон 2013/2014 - 6 футболістів; сезон 2014/2015 - 7 футболістів; сезон 2015/2016 - 8 футболістів.

Якщо клуб не включає необхідну кількість «підготовлених у структурі клубу» футболістів до Списку А, то Список А скорочується на відповідну кількість одиниць [1, 4].

У разі впровадження та безумовного виконання Правила в установлені терміни, починаючи з сезону 2015/2016 р.р., скасовується обмеження на кількість футболістів-легіонерів у складі команди клубу на полі під час матчу.

Це нововведення проводиться з метою стимуляції розвитку програм молодіжного футболу в умовах програми UEFA «Справедлива Фінансова Гра» та відмови, починаючи з сезону 2015/2016 р.р., від обмеження в складі команди клубу на полі під час матчу кількості футболістів-легіонерів, у разі безумовного виконання зазначеного Правила в установлені терміни. А також для того, щоб клуби самостійно готували більше футболістів, футбол залишався спортивним суперництвом, а не просто змаганням «з купівлі» кращих футболістів.

Як видно з представлених таблиць 2 і 3, географія «легіонерів» досить велика і частенько це представники країн, де рівень національного чемпіонату і збірної країни досить-таки низький, тому запрошувати цих гравців, на наш погляд, марна трата грошей і позбавлення можливостей місцевим футболістам підвищувати свою майстерність і набиратися досвіду, виходячи на полі в основному складі своєї команди.

Таблиця 3 - Розподіл «легіонерів» у Прем'єр-лізі Чемпіонату України 2012/2013 р.р. по країнах

Країна	К-ть гравців	Країна	К-ть гравців
Австрія	1	Македонія	2
Албанія	4	Нігерія	5
Аргентина	9	Німеччина	1
Бельгія	2	Португалія	3
Болгарія	3	Росія	2
Боснія і Герцеговина	1	Румунія	3
Бразилія	32	Сенегал	1
Вірменія	5	Сербія	13
Гана	2	Словенія	1
Голландія	2	Словаччина	3
Греція	2	Туніс	2
Грузія	9	Фінляндія	1
Естонія	1	Франція	1
Іспанія	2	Хорватія	11
Італія	1	Чорногорія	2
Кіпр	1	Чехія	4
Кот-д'Івуар	3	Швейцарія	1
Малі	1	Швеція	1

Позитивним нововведенням сезону 2005/06 р.р., на наш погляд, є проведення паралельно чемпіонату серед дублюючих складів команд Прем'єр-ліги, що дозволяє молодим гравцям – вихованцям місцевих ДЮСШ набиратися ігрового досвіду і тим самим підвищувати рівень своєї майстерності.

ВИСНОВКИ

Все вищевикладене дозволяє констатувати, що основні регламентуючі документи ФФУ, ПФЛ, які стосуються трансферної та кадрової політики, максимально наближені до вимог UEFA. Але нами виявлені і певні відмінності в підході до вирішення питань кадрової і трансферної політики в українських і зарубіжних клубах, які не завжди є позитивними для розвитку сучасного українського футболу.

Подальші дослідження планується проводити з метою аналізу стану матеріально-технічної бази футбольних клубів української Прем'єр-ліги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Официальный сайт Федерации футбола Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа к сайту URL <http://www.ffu.org.ua/>
2. Офіційний сайт Професійної футбольної ліги України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту URL <http://www.pfl.ua/>
3. Регламент соревнований по футболу среди профессиональных команд 2012/2013 гг. под эгидой UEFA / Под ред. Платини М. – Лозанна, 2012. – 219 с.
4. Регламент Всеукраїнських змагань з футболу серед команд клубів ОПФКУ «Прем'єр-ліга» сезону 2012-2013 рр. – К.: ФФУ, 2012. – 138 с.
5. Цыганок А.В. Исследование источников прибыли в профессиональном футболе / А.В. Цыганок, Д.Е. Сатин // Физическое воспитание студентов: науч. журнал. – Х.: ХООНОКУ-ХГАДИ, 2010. - №3. - С. 128-132.
6. Чижевский В.С. Моделирование ценообразования на трансферном рынке футбольных игроков / В.С. Чижевский // Альтернативы регионального развития (Шабунинские чтения): II Междунар. науч.-практ. конф. - Волгоград, 7–8 октября 2011 г.

УДК 611.1-053.67

ОСОБЕННОСТИ ИЗМЕНЕНИЙ ПОКАЗАТЕЛЕЙ СЕРДЕЧНО-СОСУДИСТОЙ СИСТЕМЫ СТУДЕНТОК 18-19 ЛЕТ

Черненко Е.Е., к. н., фіз.-вих, доцент

Запорожский национальный университет

Приведены данные, характеризующие величины относительного прироста основных показателей сердечно-сосудистой системы студенток 18-19 лет. Доказано положительное влияние занятий фитбол-аэробикой на уровень функционального состояния сердечно-сосудистой системы в целом и ее основных показателей в частности. Также мы можем констатировать, что использование компьютерной программы «ШВСМ-интеграл» дает возможность осуществлять оперативный, текущий и этапный контроль уровня функционального состояния сердечно-сосудистой системы.

Ключевые слова: студентки, фитбол-аэробика, сердечно-сосудистая система, функциональное состояние.

Черненко О.Є. ОСОБЛИВОСТІ ЗМІН ПОКАЗНИКІВ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ СТУДЕНТОК 18-19 РОКІВ / Запорізький національний університет, Україна.